

Când Hitler a furat iepurele roz

Judith Kerr

Ilustrații de Judith Kerr

Traducere din limba engleză de Luminița Gavrilă

*Părinților mei,
Julia și Alfred Kerr*

Capitolul I

Anna se întorcea de la școală împreună cu Elsbeth, o fată din clasa ei. Zăpada căzuse din abundență peste Berlin în iarna aceea. Pentru că nu apucase să se topească, măturătorii de stradă o azvârliseră la marginea trotuarelor și acolo rămăsese cu săptămânile, în mormane triste și murdare. Acum, în februarie, zăpada se preschimbase în mocirlă și străzile erau pline de băltoace. Anna și Elsbeth trebuiau să sară peste bălți ca să nu-și ude botinele cu șireturi.

Amândouă purtau paltoane groase și căciuli din lână trase bine peste urechi, iar Anna avea și un fular la gât. Era mică pentru cei nouă ani ai ei și capetele fularului

îi atârnau până aproape de genunchi. Restul îi acoperea gura și nasul, lăsând să i se vadă doar ochii verzi și un smoc de păr brunet. Se grăbea, pentru că voia să treacă pe la papetărie să cumpere niște creioane și era aproape ora prânzului. Abia își mai trăgea sufletul, așa că se bucură când Elsbeth se opri să se uite la un afiș roșu imens.

— Uite, încă o fotografie cu omul ăla, spuse Elsbeth. Și sora mea mai mică a văzut una ieri și a crezut că e Charlie Chaplin.

Anna se uită la figura cu privire fixă și expresie amenințătoare.

— În afară de mustață, nu văd nicio asemănare cu Charlie Chaplin.

Silabisiră numele de sub fotografie: *Adolf Hitler*.

— Vrea ca toată lumea să-l voteze și, după alegeri, să-i închidă pe evrei, spuse Elsbeth. Tu crezi c-o s-o închidă pe Rachel Lowenstein?

— Nimeni nu poate s-o închidă pe Rachel Lowenstein, spuse Anna. Ea e șefa clasei. Poate pe mine să mă închidă. Și eu sunt evreică.

— Ba nu ești!

— Ba da, sunt! Tata ne-a vorbit despre asta chiar săptămâna trecută. Zicea că noi suntem evrei și, orice s-ar întâmpla, fratele meu și cu mine nu trebuie să uităm asta niciodată.

— Dar voi nu mergeți la o biserică specială sâmbăta, ca Rachel Lowenstein.

— Asta pentru că nu suntem religioși. Noi nu ne ducem la nicio biserică.

— Ce mi-ar plăcea dacă nici tata n-ar fi religios, spuse Elsbeth. Noi trebuie să mergem în fiecare duminică... Stau acolo până înțepenesc pe scaun.

Îi aruncă Annei o privire ciudată.

— Eu credeam că evreii au nasul coroiat, dar nasul tău mi se pare de-a dreptul banal. Frate-tău are nasul coroiat?

— Nu, spuse Anna. Singura cu nasul coroiat din casa noastră este Bertha, servitoarea, și asta doar pentru că și l-a spart când a căzut din tramvai.

Elsbeth părea contrariată.

— Păi atunci, spuse ea, dacă arătați ca toți ceilalți și nu mergeți la nicio biserică specială, de unde știți că sunteți evrei? Cum puteți fi siguri?

Anna tăcu o clipă, căutând un răspuns.

— Probabil pentru că... începu ea, pentru că mama și tata sunt evrei. Și presupun că și părinții lor tot evrei au fost. Eu n-am acordat prea mare importanță până când tata n-a început să ne vorbească despre asta săptămâna trecută.

— Mă rog, mie mi se pare o prostie! spuse Elsbeth. Și cu Adolf Hitler, și cu evreii, și cu tot!

O luă la fugă și Anna se duse după ea.

Nu se opriră până nu ajunseră la papetărie. Acolo, vânzătorul stătea de vorbă cu o clientă și Anna simți că-i stă inima când o recunoscu pe Fräulein¹ Lambeck, vecina ei. Fräulein Lambeck făcea o față tristă și repeta: „Îngrozitoare vremuri! Îngrozitoare vremuri!”. Și de fiecare dată când zicea „Îngrozitoare vremuri!”, scutura din cap și i se clătinau cerceii.

Papetarul își dădea și el cu părerea:

— Anul 1931 n-a fost prea bun, 1932 a fost și mai prost, dar ascultați ce vă spun, în 1933 va fi rău de tot.

Apoi le văzu pe Anna și Elsbeth și întrebă:

— Cu ce să vă servesc, drăguțelor?

Anna tocmai se pregătea să-i spună că vrea să cumpere niște creioane când Fräulein Lambeck o recunoscu.

— Ia te uită! Micuța Anna! exclamă ea. Ce mai faci, scumpete? Ce mai face stimabilul tău tată? Ce om minunat! Citesc absolut tot ce scrie. I-am cumpărat toate cărțile și îl ascult mereu la radio. Dar n-a mai scris nimic la ziar săptămâna asta... sper că e bine. Poate s-a dus să țină conferințe cine știe pe unde. Vai, avem mare nevoie de el în aceste vremuri! Îngrozitoare vremuri!

1. Domnișoara (germ.).

Anna așteptă ca Fräulein Lambeck să-și încheie tirada, apoi spuse:

— Tata are gripă.

Această veste declanșă o nouă tiradă. Ai fi zis că tatăl lui Fräulein Lambeck însuși era în pragul morții. Scutura din cap de-i zornăiau cerceii din urechi, sugera remedii, recomanda doctori și nu se opri până ce Anna nu-i promise să-i transmită tatălui ei „cele mai bune urări de însănătoșire grabnică din partea lui Fräulein Lambeck“. Apoi se răsuci pe călcâie și rectifică:

— Nu-i spune „cele mai bune urări din partea lui Fräulein Lambeck“, micuță Anna. Spune-i doar „din partea unei admiratoare“!

După care, în sfârșit, dispăru pe ușă.

Anna își cumpără repede creioanele, apoi mai rămase să stea de vorbă cu Elsbeth în fața papetăriei, în vântul și frigul de afară. În mod normal, drumurile lor se despărțeau aici, dar Elsbeth mai zăbovea. De mult voia s-o întrebe ceva pe Anna și acum i se părea momentul potrivit.

— Anna, e bine să ai un tată celebru?

— Când te întâlnești cu cineva ca Fräulein Lambeck, nu, răspunse Anna pornind spre casă cu gândul în altă parte.

Elsbeth se luă după ea, la fel de distrată.

— Dar în afară de Fräulein Lambeck?

— Cred că e destul de bine. În primul rând pentru că tata lucrează de-acasă și îl vedem foarte des. Și uneori primim bilete la teatru pe gratis. Ba chiar, odată, un ziar ne-a luat interviu și am fost întrebați ce cărți ne plac, și frate-meu a răspuns *Zane Grey*, și a doua zi i-au trimis toată seria cadou!

— Mi-ar plăcea ca tata să fie celebru, spuse Elsbeth. Dar nu cred că va fi vreodată, pentru că lucrează la poștă, și asta nu-i genul de lucru care îi face pe oameni celebri.

— Dacă tatăl tău n-o să devină celebru, poate c-o să devii tu. Partea proastă când ai un tată celebru e că tu însuși n-ai aproape nicio șansă la faimă.

— De ce nu?

— Nu știu. Dar nu s-a auzit niciodată de doi oameni celebri din aceeași familie. Câteodată mă întristează când mă gândesc...

Anna oftă.

Ajunseseră între timp în fața porții albe a casei unde locuia Anna. Elsbeth își frământa mintea, încercând să găsească ceva care ar ajuta-o să devină celebră, când Heimpi, care le văzuse de la fereastră, deschise ușa de la intrare.

— Aoleu! strigă Elsbeth. O să întârzii la masă!

Și o luă la fugă pe stradă.

— Tu și această Elsbeth, bombăni Heimpi când Anna intră în casă. Mă mir că nu vă doare gura de la atâta vorbit!

Numele adevărat al lui Heimpi era Fräulein Heimpel și avea grijă de Anna și de fratele ei Max încă de când erau mici. Acum, că mai crescuseră, se ocupa de menaj cât timp ei erau la școală, dar îi plăcea să cășune pe ei când se întorceau.

— Haide să-ți scot astea de pe tine, spuse ea trăgându-i fularul. Arăți ca un colet cu sfoara desfăcută.

În timp ce Heimpi îi dădea jos straturile de haine unul câte unul, Anna auzi că în salon cineva cântă la pian. Mama era acasă, deci.

— Sigur nu ești udă la picioare? insistă Heimpi. Atunci du-te repede și spală-te pe mâini. Acu' e gata și masa.

Anna urcă treptele acoperite cu mochetă groasă. Soarele pătrundea prin fereastră și afară, în grădină, se vedeau ultimele petice de zăpadă. Dinspre bucătărie venea un miros de pui fript. Ce bine era când se întorcea de la școală!

Când deschise ușa de la baie, auzi o mică agitație înăuntru și dădu nas în nas cu fratele ei Max, care era

roșu la față sub clăia de păr blond și ascundea ceva la spate.

— Ce se-ntâmplă? întrebă ea, chiar înainte să-l observe pe Gunther, prietenul lui Max, care părea la fel de jenat.

— A, tu erai! spuse Max.

Gunther începu să râdă.

— Credeam că e un adult!

— Ce ascunzi la spate?

— O insignă. Astăzi a fost o bătaie mare la școală: naziști contra socialiști.

— Ce-s ăia naziști și socialiști?

— Aș fi băgat mâna-n foc că știi, ai o vârstă doar, spuse Max, care avea doar doisprezece ani. Naziștii sunt cei care vor vota cu Hitler la alegeri. Noi, socialiștii, suntem cei care vor vota împotriva lui.

— Dar niciunul dintre voi nu are dreptul să voteze, spuse Anna. Sunteți prea mici!

— Tații noștri, atunci, i-o întoarse Max. E același lucru.

— Cum ziceam, le-am dat o mamă de bătaie... spuse Gunther. Să-i fi văzut pe naziști ce-au rupt-o la fugă! Eu și Max am prins unul și i-am luat insigna. Dar mi-e frică de ce-o să zică maică-mea când o să-mi vadă pantalonii...

Se uită mâhnit la o ditamai ruptura în stofa care era deja jerpelită. Tatăl lui Gunther era șomer și nu aveau bani de haine noi.

— Nu te îngrijora, spuse Anna. Te rezolvă Heimpi. Acum pot să văd și eu insigna?

Era o plăcuță de email roșu pe care era imprimată o cruce neagră încârligată.

— Se cheamă svastică, îi explică Gunther. Toți naziștii o poartă.

— Și ce vreți să faceți cu ea?

Max și Gunther se uitară unul la altul.

— O vrei tu? întrebă Max.

Gunther scutură din cap.

— Mama nu mă lasă să m-amestec în treburile astea cu naziștii. Se teme că poate îmi crapă careva țeasta.

— Așa e, ei nu luptă cinstit, îl aprobă Max. Ei folosesc bâte și pietre și chestii de-astea.

Întoarse insigna pe toate părțile, strâmbându-se dezgustat.

— Nici eu n-o mai vreau, asta-i clar.

— Arunc-o în toaletă! îl îndemnă Gunther.

Ceea ce și făcură. Prima dată când traseră apa, nu se duse, dar a doua oară, chiar când suna ceasul anunțând ora mesei, insigna dispăru, iar pe copii i-a cuprins un val de mulțumire.

Pianul continuă să cânte în timp ce ei coborâră scara, dar se opri când Heimpi le umplu farfuriile. Un moment mai târziu, mama intră pe ușa larg deschisă.

— Bună, copiii. Bună, Gunther, spuse ea. Cum a fost la școală?

Toți începură să-i povestească și camera se umplu de glasuri și de râsete. Mama cunoștea numele fiecărui profesor și mereu ținea minte tot ce i se spune. Prin urmare, când Max și Gunther îi povestiră ce tare se înfuriase profesorul de geografie, ea exclamă:

— Nu e de mirare, după ce l-ați înnebunit săptămâna trecută!

Și când Anna îi povesti că eseul ei fusese citit cu voce tare în fața clasei, spuse:

— Minunat! Pentru că, din câte știu, Fräulein Schmidt rareori citește ceva cu voce tare, nu-i așa?

Când asculta o istorisire, mama îl urmărea pe cel care vorbește cu maximă atenție. Când vorbea ea, o făcea cu maximă însuflețire. Părea că depune de două ori mai mult efort decât ceilalți în tot ce face — până și ochii ei erau de un albastru mai deschis decât văzuse vreodată Anna.

Tocmai se pregăteau să mănânce desertul (care se întâmpla să fie ștrudel cu mere), când Bertha, servitoarea,

intră să-i spună mamei că cineva îl caută pe domnul la telefon și să întrebe dacă oare să-l deranjeze.

— Asta nu-i oră de dat telefoane! exclamă mama indignată și se ridică de la masă împingând atât de tare scaunul, încât Heimpi trebui să-l țină ca să nu se răstoarne. Să nu vă prind că-mi mâncați ștrudelul!

Și ieși grăbită.

După ce plecă, în cameră se făcu brusc liniște, însă Anna îi auzi pașii grăbindu-se spre telefon și, puțin mai târziu, grăbindu-se și mai tare pe scară, spre camera tatei.

Anna rupse tăcerea întrebând:

— Cum se simte tata?

— Se simte mai bine, răspunse Heimpi. I-a mai scăzut febra.

Anna își mănăcă desertul cu poftă. Max și Gunther mai cerură între timp trei porții, dar mama tot nu mai apărea. Ce ciudat, ei îi plăcea la nebunie ștrudelul cu mere.

Bertha veni să strângă masa și Heimpi îi luă pe băieți deoparte ca să vadă ce poate face cu pantalonii lui Gunther.

— N-are rost să-i mai peticesc, spuse ea. O să se rupă la cea mai mică mișcare. Dar las' că am unii care i-au rămas mici lui Max și care o să-ți vină perfect.

Rămasă singură în sufragerie, Anna se întrebă ce să facă. O ajută pe Bertha să ducă farfuriile în oficiu, apoi strânseră firimiturile de pe masă cu ajutorul unei măturici și a unei tăvițe. Pe urmă, în timp ce împătureau fața de masă, își aduse aminte de mesajul lui Fräulein Lambeck. Așteptă până ce fața de masă ajunsese în mâinile Berthei și fugi spre camera tatălui. Dinăuntru se auzeau părinții ei, discutând.

— Tati, spuse Anna când deschise ușa, m-am întâlnit cu Fräulein Lambeck și...

— Nu acum! Nu acum! o întrerupse mama. Avem ceva de discutat!

Mama stătea pe marginea patului, iar tata se ridica în capul oaselor, sprijinit de perne, și arăta foarte palid. Amândoi erau foarte încruntați.

— Dar, tati, m-a rugat să-ți spun că...

— Pentru numele lui Dumnezeu, Anna! strigă mama enervată. N-avem timp de asta acum! Pleacă de-aici!

— Vino puțin mai târziu, spuse tata pe un ton mai blând.

Anna închise ușa. Foarte bine, de-aia nu mai putea ea! Nu ținea neapărat să transmită mesajul lui Fräulein Lambeck, dar se simțea respinsă.

În odaia copiilor nu era nimeni, însă de-afară se auzeau strigăte. Probabil că Max și Gunther se jucau în

grădină, dar ea n-avea chef să se joace cu ei. Ghiozdanul ei atârna de speteaza unui scaun. Își despachetă creioanele cele noi și le scoase din cutie. Avea un roz frumos și un portocaliu bunicel, dar cele albastre erau cele mai grozave. Avea trei nuanțe diferite de albastru, toate minunat de vii, și încă unul mov.

Deodată, Annei îi veni o idee.

În ultimul timp scria poezii pe care apoi le ilustra și aceste mici creații fuseseră foarte apreciate nu doar acasă, dar și la școală. Una dintre ele era despre foc, alta despre un cutremur și alta despre un om care murise în chinuri groaznice după ce fusese blestemat de un vagabond. Ce-ar fi să-și încerce mâna pe tema unui naufragiu? Avea o mulțime de cuvinte care rimau cu „mare“, și mai avea „val“ care rima cu „mal“. Unde mai pui că era un bun pretext să folosească noile creioane albastre pentru desene. Luă niște hârtie și se puse pe treabă.

Curând era atât de absorbită, încât nici nu observă că afară se înnopta, ceea ce iarna se întâmpla destul de devreme, și în cameră începuse să pătrundă aerul amurgului. Tresări când Heimpi intră și aprinse lumina.

— Am făcut niște prăjituri. Vrei să m-ajuti să facem glazura?

— Pot mai întâi să-i arăt asta lui tati? întrebă Anna în timp ce colora ultimul colțișor de mare albastră.

Heimpi încuviință.

De data asta, Anna bătu la ușă și așteptă ca tata să-i spună să intre. În cameră era o atmosferă ciudată, pentru că doar veioza de pe noptieră era aprinsă, iar tata și patul în care stătea formau o insulă de lumină printre umbre. Abia se distingeau masa de lucru, cu mașina de scris așezată printre munți de hârtii care se revărsau, ca de obicei, pe podea. Pentru că adesea scria nopțile și nu voia s-o deranjeze pe mama, tata își mutase patul în birou.

Cât despre el, nu arăta ca un om care se simte mai bine. Stătea sprijinit de perne, nemișcat, cu privirea fixă și cu o expresie încordată pe chipul supt, dar când o văzu pe Anna, zâmbi. Ea îi arătă poezia și el o citi de două ori, îi spuse că e foarte bună și îi laudă și desenul. Apoi Anna îi povesti de Fräulein Lambeck și amândoi se amuzară pe seama ei. Începea să semene cu cel de dinainte, așa că Anna îl întrebă:

— Tati, chiar ți-a plăcut poezia mea?

El spuse că da.

— Nu crezi că ar trebui să fie mai veselă?

— Păi nu, spuse el. Un naufragiu nu e tocmai un subiect de glumă.

— Profesoara mea, Fräulein Schmidt, crede că ar trebui să scriu despre ceva mai vesel, despre primăvară sau flori...